

The Examination of Name Writing Skills in the Preschool Period

Nesrin İŞİKOĞLU ERDOĞAN¹, Emine MUSLUGÜME², Çiğdem HUZ³,

Gülhan YILMAZ⁴, Beste ÖZTÜRK⁵

ABSTRACT. Name writing skills have been viewed as a part of children's emergent literacy skills. Name writing is a meaningful and valuable activity and indicator of children's developmental maturity. The purpose of this study is to investigate name writing skills of children attending early childhood programs and the variables related to their name writing skills. The participants were 269 children aged between 3 – 6 years enrolled in early childhood programs. Participant children were asked to write their names on a blank paper and their writing was scored on a 9-point scale. Findings of this research indicated that only 17.8 % of children were able to write their names and their age, gender and maternal education and income affected on their name writing skills.

Key Words: Name writing skills, early childhood, emergent literacy

SUMMARY

Purpose and Significance: The term emergent literacy is used to describe the pre-literacy skills that children learn prior to beginning to formal school education. These foundational skills include oral language skills and code-related skills involving print concepts, alphabet knowledge, emergent writing, and phonological awareness. Research studies have found that emergent literacy skills are strong predictors of a child's later reading ability (Whitehurst & Lonigan, 1998). Name writing skills have been viewed as a part of children's emergent literacy skills. A child's name is among the first things that children write. Name writing is a meaningful and valuable activity and indicator of the children's developmental maturity (Haney, 2002). Examining children's name writing skills will extend our understandings of children emergent literacy skills and contribute literature based related to children's writing development. Therefore, the purpose of this study is to investigate the name writing skills of children attending early childhood programs and the factors related to their name writing skills.

Methods: The participants of this descriptive study were 269 children aged between 3 – 6 years enrolled in the early childhood programs in Denizli. Participant children were asked to write their names on a blank piece of paper. Children's name writings were scored on a 9-point scale using the rubric revised by Puranik, et al. (2011). Additionally, early childhood education teachers were asked to fill out a demographic survey consisted of 17 open ended questions about children, their parents, and home environments.

Results: Findings of this research study indicated that only % 17.8 of the participant children were able to correctly write their names. It is possible to state that participant children's name writing skills are inadequate. Older children performed better than younger children at the name writing task. Moreover, there were significant differences between girls and boys. Boys were poorer than girls at writing their names. Lastly, maternal education influenced children's name writing skills.

Discussion and conclusions: The results of this study revealed that the participant children exhibited a mediocre performance on name writing task. This finding suggests that children need further support to learn how to write their names. Moreover, the awareness of name writing skills should be promoted both in home and at school. As a window into emergent literacy skills of young children name writing should be taken more serious by early childhood education researchers and teachers.

¹ Assoc. Prof. Dr. Pamukkale University, Faculty of Education, nisikoglu@pau.edu.tr

² Graduate Student, Pamukkale University, Faculty of Education, emuslugume@hotmail.com

³ Graduate Student, Pamukkale University, Faculty of Education, cigdemhuz@hotmail.com

⁴ Graduate Student, Pamukkale University, Faculty of Education, glhanylmz@gmail.com

⁵ Graduate Student, Pamukkale University, Faculty of Education, b.ozturk_1907@hotmail.com

Okul Öncesi Eğitimi Döneminde İsim Yazma Becerilerinin İncelenmesi

Nesrin IŞIKOĞLU ERDOĞAN⁶, Emine MUSLUGÜME⁷, Çiğdem HUZ⁸,

Gülhan YILMAZ⁹, Beste ÖZTÜRK¹⁰

ÖZ. Çocukların gelişen okuryazarlık becerileri arasında isim yazma becerisi yer almaktadır. Kendi ismini yazma çocuklar için önemli ve anlamlı bir etkinlik ve gelişimsel olgunluklarını gösteren bir beceridir. Bu çalışmanın amacı, okul öncesi dönem çocuklarının isim yazma becerilerini ve bu becerilere etki eden değişkenleri incelemektir. Bu araştırmaya okul öncesi eğitimi kurumlarına devam eden 3-6 yaşlarında 269 çocuk katılmıştır. Veriler, çocuklardan isimlerini boş bir kâğıda yazmaları istenerek elde edilmiştir. Çocukların yazıları 9’lu olarak derecelendirilen bir rubrikle değerlendirilmiştir. Bulgular, çalışmaya katılan çocukların %17. 8’inin kendi ismini yazabildiği ve çocukların yaş, cinsiyet ve anne eğitim ve gelir düzeyleri ile isim yazma becerileri arasında istatistiksel olarak anlamlı ilişki olduğunu göstermektedir.

Anahtar sözcükler. İsim yazma becerileri, okul öncesi eğitimi, gelişen okuryazarlık

GİRİŞ

Formal okuma yazma öğrenimine başlamadan önce çocuğun okuryazarlıkla ilgili edindiği tüm deneyimler (Brewer, 2001) alan yazında “emergent literacy” kavramı ile ifade edilmekte, Türkçe’ye ise “kuluçka dönemi okuryazarlığı” (Çelenk, 2003) “yeşeren okuryazarlık (Gül, 2007)” “okuryazarlık gelişimi” (Ege, 2005) veya “gelişen okuryazarlık (Berk, 2013)” olarak çevrilmiştir. Whitehurst ve Lonigan (1998) gelişen okuryazarlığı; geleneksel okuma yazmanın gelişimsel öncüsü olan beceri, bilgi ve tutumlar olarak tanımlarken, Berk (2013) ise çocukların informal deneyimler yoluyla okuma yazmayı öğrenme çabaları olarak tanımlamıştır. Gelişen okuryazarlık becerileri, bebeklikten başlayarak okul öncesi dönem boyunca çocuğun etkileşim içinde olduğu evde veya çevrede konuşma, okuma ve yazma etkinliklerine katılımıyla gelişir. Yazılı ve görsel sembollerle dolu bir çevrede yaşadıkları için, çocukların günlük deneyimlerinden okuma ve yazmaya yönelik bilgi ve beceriler kazanmaları doğaldır.

Gelişen okuryazarlık becerileri “sözel dil” ve “kodla ilişkili beceriler (code-related skills) olarak adlandırılan iki ana alanda ele alınmıştır (Storch & Whitehurst, 2002). Alıcı ve ifade edici dil becerileri, dilbilgisi ve sözcük dağarcığı sözel dil öncü becerileri olarak sınıflandırılmıştır. Kodla ilişkili beceriler arasında ise yazı kavramı, alfabe bilgisi, gelişen yazma ve ses bilgisel farkındalık (phonological awareness) tanımlanmıştır. Anaokulundan başlayarak dördüncü sınıfa kadar boylamsal olarak takip edilen 626 çocuğun, sözel dil ve kodla ilişkili becerilerinin süreklilik gösterdiği ve anaokulunda kazanılan harf bilgisi ve ses bilgisel farkındalığın okuma becerilerinin belirleyicisi olduğunu bulunmuştur (Storch et al., 2002). Başka bir araştırmada, 520 çocuğun dil ve okuryazarlık becerileri anaokulunda ve anasınıfında, okuma yazma becerileri ise dördüncü ve yedinci sınıfta tekrar ölçülmüştür. Yapılan regresyon analizleri, çocukların anaokulu ve anasınıfında kazandıkları sözcük dağarcığı, ses bilgisel farkındalık, yazı kavramı ve bilgisi becerilerinin dördüncü ve yedinci sınıftaki okuma becerilerinin güçlü bir yordayıcısı olduğu ortaya çıkmıştır (Dickinson & McCabe, 2001). Ampirik çalışma bulguları, gelişen okuryazarlık becerilerinin ilkökuldaki okuma yazma becerilerini etkilediğini göstermektedir. Bu nedenle okul öncesi eğitiminde gelişen okuryazarlık becerilerinin desteklenmesi oldukça önemlidir.

Okul öncesi dönemdeki çocukların formal yazı yazmaları beklenmese de yazı kavramını kazanmaları ve yazının farkında olmaları gerekmektedir. Yazı kavramı yazı yönü, sözcük, harf cümle ayırımı gibi becerileri içerirken, yazı farkındalığı yazılı dilin ve yazım kurallarının anlaşılmasını içermektedir (Ezell & Justice, 2005). Araştırma sonuçları çocukların okula başlamadan öncede okuma ve yazı yazmaya istekli olduklarını ve hatta yazı sayılabilecek üretimler yaptıklarını göstermiştir (Love, Burns, & Buell, 2007, Haney, 2002). Okuryazarlığın yüksek olduğu toplumlarda, çocuklar çevrelerinde pek çok yazıyla karşılaşmakta ve yazıyla ilgili farkındalıkları daha okula gitmeden önce gelişmektedir (Yin & Treiman, 2013). Bu dönemdeki çocukların

⁶ Assoc. Prof. Dr. Pamukkale Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, nisikoglu@pau.edu.tr

⁷ Yüksek Lisans Öğrencisi, Pamukkale Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, emuslugume@hotmail.com

⁸ Yüksek Lisans Öğrencisi, Pamukkale Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, cigdemhuz@hotmail.com

⁹ Yüksek Lisans Öğrencisi, Pamukkale Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, glhanylmz@gmail.com

¹⁰ Yüksek Lisans Öğrencisi, Pamukkale Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, b.ozturk_1907@hotmail.com

yazının bir anlam taşıdığını fark ettikleri ve oyunlarına yazıyı dahil ettikleri bulunmuştur (Neuman & Roskos, 1997). Okul öncesi dönem çocuklarının sıklıkla isimlerini yazdıkları hatta ilk yazdıkları kelimenin isimleri olduğu bilinmektedir (Levin, De Vries, Aram, & Bus, 2005). Bu nedenle isim yazma, gelişen okuryazarlık becerilerinin önemli bir parçası olarak kabul edilmektedir (Puranik & Lonigan, 2012; Yin et al., 2013). İsimler harf yazma, yazı yönü ve yazı düzeninin anlaşılmasının dahil olduğu kodla ilişkili becerileri çocukların denemeleri için zengin bir kaynak oluşturur (Aram & Biron, 2004). Aynı zamanda, kendi ismini yazma çocuklar için önemli ve anlamlı bir etkinlik ve gelişimsel olgunluklarını gösteren önemli bir beceridir (Haney, 2002).

Çocuklarda isim yazma becerisinin gelişimine yönelik çeşitli araştırmalar yapılmıştır. Çocukların öncelikle çizim yaptıkları ve bu çizimlerinin yazıya dönüştüğü (Brewer, 2001), 3 ½ - 4 yaşlarında, çizim yapmaları ya da yazı yazmaları istendiğinde çocukların farklı çalışmalar yaptıkları bulunmuştur (Bader & Hildebrand, 1991). Çocukların üç - dört yaşlarında kendi isimlerinin bir ya da birkaç harfini yazabildikleri, dört yaşından beş yaşa doğru ise kendi isimlerini yazabilir hale geldikleri görülmüştür (Yang & Noel, 2006; Yin et al., 2013). Risk altındaki 2161 anaokulu çocuğunun katıldığı araştırmada 4 yaş çocuklarının % 49'u, 5 yaş çocuklarının ise % 60'ı kendi isimlerini doğru olarak yazabilmişlerdir (Justice, Invernizzi, Geller, Sullivan & Welsch, 2005). Benzer bir araştırmada, Diamond, Gerde, ve Powell (2008) Head Start programına devam eden risk altındaki 4 yaş çocuklarının üçte birinin dönem sonunda kendi isimlerini doğru yazabilir hale geldiklerini bulmuşlardır. Çocukların isimlerinin uzunluğunun isim yazma becerisinin gelişiminde etkili olduğu, çocukların soyadını yazmasının ise daha geç dönemde gerçekleştiği bulunmuştur (Levin & Ehri, 2009). Aynı zamanda, 4-5 yaşında kız çocuklarının isim yazma becerilerinde erkek çocuklarından daha önde oldukları ortaya çıkmıştır (Justice et al., 2005). Kullanılan alfabenin Latin ya da Çin alfabesi olmasının da çocukların isim yazma becerisinin gelişimini etkilediği ve Çince yazan çocuklarda bu becerinin daha geç geliştiği bulunmuştur (Yin et al., 2013).

Yapılan alan yazın taraması sonucunda okul öncesi dönemde çocukların isim yazma becerilerini doğrudan konu alan Türkiye'de yapılmış bir araştırmaya rastlanmamıştır. Çocukların gelişen okuryazarlık becerileri ile ilgili çeşitli ampirik araştırmalar mevcuttur. Bu araştırmalar arasında, okul öncesi dönemde yazı farkındalığı ve yazmaya hazırlık becerilerini desteklemek için hazırlanan eğitim programlarının çocukların yazma becerilerini desteklediği görülmüştür (Duran, 2009; Şimşek, 2011). Yangın (2007), altı yaş çocuklarının yazıyı öğrenmeye hazır bulunuşluklarını incelemiş ve çocukların kalem ve defteri doğru tutma, dik, yatay, eğik çizgi çizmede yetersiz olduklarını bulmuştur. Okul öncesi eğitimi öğretmenlerinin okuma yazmaya hazırlık etkinliklerinde yazma becerisini geliştirmeye yönelik boyama, kesme yapıştırma, noktaları birleştirme, çizgi çalışmaları, kâğıt katlama çalışmaları gibi etkinliklere yeterince yer verdikleri bulunmuştur (Erdoğan, Altınkaynak ve Erdoğan, 2013). Buna karşılık, başka bir nitel araştırmada, okul öncesi eğitimi öğretmenlerinin okuma yazmaya hazırlık çalışmaları kapsamında kavram, ses ve çizgi çalışmalarına yeterince yer verirken yazı farkındalığına yönelik çalışmaların yeterli olmadığı bulunmuştur (Bay, Altun ve Çetin, 2014). Bir kısım araştırma ise, çocuklarda fonolojik duyarlılığın desteklenmesine yönelik programların etkili ve yararlı olduğunu göstermiştir (Oktay ve Aktan, 2004; Turan ve Akoğlu, 2011). Başar (2013) ise ilkokula okuma ve yazma öğrendikten sonra başlayan çocukların sorunlarını incelediği nitel araştırmasında, çocukların bilgisayar klavyesini kullanarak, televizyon izleyerek ya da anne babasının öğretimiyle kendi ilgileri doğrultusunda informal şekilde okuma ve yazma öğrendiklerini ortaya koymuştur. Bu yollarla okuma yazma öğrenenlerin, ilkokulda motivasyon ve yazı sorunları yaşadıkları ve okuma ve yazma becerilerinin aynı oranda gelişmediği ortaya çıkmıştır.

Alan yazında yer alan bu çalışmalar, gelişen okuryazarlıkla ilgili daha fazla araştırma yapılmasını önermektedir. Bu doğrultuda, isim yazma becerisi ile ilgili çalışmalara olan ihtiyaç açıktır. Türkiye'de Milli Eğitim Bakanlığı tarafından 2012 yılında güncellenen ve Okul Öncesi Eğitim Programı'nda yer alan kazanımlar arasına yazı farkındalığı dahil edilmiştir. Bu çerçevede çocuğun yazı yönü, noktalama işaretleri, ad ve soyadının yazılı halini tanımak gibi davranışları göstermesi beklenmektedir (MEB, 2013). Çocuklarda isim yazma becerisi ya da yazı ile ilgili diğer becerilerin okul öncesi dönemde kazandırılmasının önemini ortaya koyan araştırmaların yapılması yararlı olacaktır. Bu nedenlerle çalışmanın amacı, okul öncesi dönem çocuklarının isim yazma becerilerini ve bu becerilere etki eden değişkenleri incelemektir. Bu amaca dayalı olarak; çocukların cinsiyeti, yaşı, kardeş sayısı, anne-baba eğitim ve gelir düzeyi değişkenlerinin isim yazma becerisine olan etkileri incelenmiştir.

YÖNTEM

Araştırma Modeli

Okul öncesi dönem çocuklarının isim yazma becerilerinin incelendiği bu çalışmada ilişkisel tarama modeli kullanılmıştır. İlişkisel tarama modeli, iki ve daha çok sayıdaki değişken arasında birlikte değişim varlığını ve derecesini belirlemeyi amaçlayan araştırma modelidir (Karasar, 2008). Bu çalışmada; cinsiyet, yaş, kardeş sayısı, anne/baba eğitim ve gelir düzeyi değişkenlerinin isim yazma becerisi ile olan ilişkisi araştırılmıştır.

Çalışma Grubu

Denizli ilinde tesadüfi örnekleme yöntemi ile 10 bağımsız anaokulu ve 10 anasınıfı olan ilköğretim okulu belirlenmiştir. Bu okullardan çalışmaya katılmayı kabul eden öğretmenlerin sınıflarında araştırmacılar tarafından veri toplanmıştır. Bu yolla ebeveynlerin araştırmaya katılmalarına yazılı olarak izin verdiği ve kendilerinin de gönüllü olarak veri toplama etkinliğine katılan 269 çocuk çalışmaya dahil edilmiştir. Çalışmada katılan çocukların 119'u bağımsız anaokuluna ve 150'si anasınıfına devam etmektedir. Çalışmaya katılan çocukların özellikleri Tablo 1'de gösterilmiştir.

Tablo 1. Çocuklar ile ilgili demografik bilgiler

Çocuk cinsiyet	Sayı	%
Kız	132	49.1
Erkek	137	50.9
Çocuğun yaşı		
36-48 ay	41	15.2
49-60 ay	111	41.3
61-72 ay	112	41.6
Anne eğitim düzeyi		
İlkokul	117	43.5
Ortaokul	63	23.4
Lise	53	19.7
Üniversite	31	11.5
Baba eğitim düzeyi		
İlkokul	97	36.1
Ortaokul	51	19.0
Lise	78	29.0
Üniversite	39	14.5
Ailenin aylık gelir düzeyi		
900 tl ve altı	78	30.5
901-1999 tl arası	119	46.5
2000 ve üzeri	59	23
Okul dışı zamanlarda çocuğa bakan kişi		
Anne ve baba	184	68.4
Büyük anne/büyük baba	51	19.0
Bakıcı	33	12.3

Veri Toplama Araçları

Veri toplama amacıyla çocukların, ebeveynlerin ve öğretmenlerin kişisel bilgilerinin sorulduğu 17 açık uçlu sorudan oluşan demografik bilgi formu kullanılmıştır. Bu form öğretmenler tarafından çalışmaya katılan çocuklar için doldurulmuştur.

Çocukların isim yazma becerilerini ölçmek için onlara boş bir dosya kâğıdı ve kurşun kalem verilmiş ve kendi isimlerini bu kâğıda yazmalarını istenmiştir. Daha sonra, çocukların yazdıkları isimler Puranik, Lonigan ve

Kim'in (2011) kullandığı 0 ila 9 arasında puanlanan rubrikle kullanılarak değerlendirilmiştir. Bu puanlama sistemine göre;

- 0=Hiçbir şey yapılmamış ya da sayfanın üzerine dağılmış genel karalamalar yapılmıştır.
- 1=Yatay ya da dikey çizgi olarak yapılmış karalamalar vardır.
- 2=Yazı birbirinden ayrı ve fark edilebilen birimler içerir. Örneğin; yuvarlaklar, noktalar. Ayrıca, aşağı yukarı tekrar eden el yazısı çizgisi çizdiğinde çocuk 2 puan alır.
- 3=Yazı basit karakterler içerir. Örneğin; daire, kare veya üçgene benzeyen formlar, birbirinden ayrılmış kısa çizgiler ya da semboller.
- 4=Yazı basit karakterler ve soldan sağa doğru bir düzen sergiler.
- 5=Yazı adının ilk harfini içerir ve diğer harfler basit karakterle temsil edilir.
- 6=Yazı adının ilk harfini içerir ve diğer harfler daha belirgin olarak temsil edilir. Yazdığı birimler basit değildir, gerçek harf ya da harfe çok benzerdir.
- 7=İlk harfi doğru yazar ve diğer harfler sesi temsil edecek şekilde rastgeledir.
- 8=İlk adındaki harflerin yarısından çoğunu yazar.
- 9=İlk adını doğru şekilde yazar.

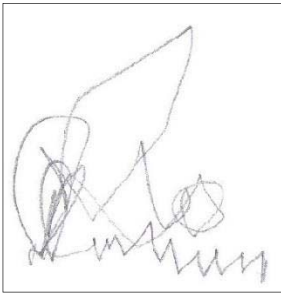
Puanlamanın nasıl yapılacağı ile ilgili olarak birinci yazar, diğer iki araştırmayı eğitmiştir. Bu eğitim için çalışma verileri kapsamı dışında 30 adet isim yazma yazı örneği kullanılmış ve iki araştırmacının puanları arasında % 90 uyum sağlanmıştır. Bu araştırmacılardan biri çalışmanın verilerinde yer alan tüm yazı örneklerini puanlamıştır. Daha sonra rastgele olarak yazı örneklerinin dörtte biri seçilmiş (n=68) ve ikinci araştırmacı tarafından bu veriler tekrar puanlanmıştır. İki puanlayıcı arası güvenilirlik $k=0.88$ olarak bulunmuştur.

Verilerin Analizi

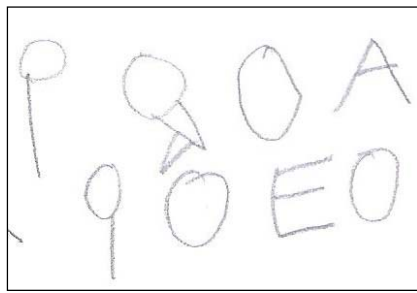
Çocukların, ebeveyn ve öğretmenlerin bilgilerini betimlemek için toplanan verilerin sayı, yüzde, ortalama ve standart sapma değerleri hesaplanmıştır. Çocukların isim yazma becerileri ile bu değişkenler arasındaki ilişkileri belirlemek amacıyla faktöriyel ANOVA ve tek – yönlü varyans analizi (One-Way ANOVA) tekniklerinden yararlanılmıştır. İstatistiksel işlemler SPSS 18 paket program aracılığıyla hesaplanarak tüm analizlerde anlamlılık düzeyi 0.05 olarak alınmıştır.

3.BULGULAR

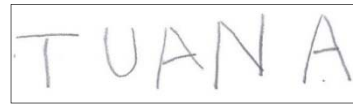
Çalışmaya katılan okul öncesi eğitim kurumlarına devam eden 36-72 aylık çocukların isim yazma beceri puanlarının ortalaması 4.23 standart sapma değeri ise 3.08 olarak bulunmuştur. 269 çocuktan sadece 48'i (% 17.8) ismini doğru olarak yazabilirken, 221'si (%82.2) ise ismini yazamamıştır. Çocukların yazılarından örnekler ve aldıkları puanlar Şekil 1-3'te verilmiştir.

Şekil 1. Mehmet (1 puan)

Şekil 2. Merve (4 puan)

Şekil 3. Tuana (9 puan)

Çocuk özellikleri

Çocukların özelliklerinden cinsiyet ve yaşın isim yazma becerilerine olan etkilerini incelemek amacıyla 2 X 3 faktöriyel ANOVA uygulanmıştır. İsim yazma beceri puanlarına ait betimsel istatistikler Tablo 2'de ve iki faktörlü ANOVA sonuçları Tablo 3'de verilmiştir.

Tablo 2. Cinsiyet ve yaş değişkenine ait betimsel istatistikler

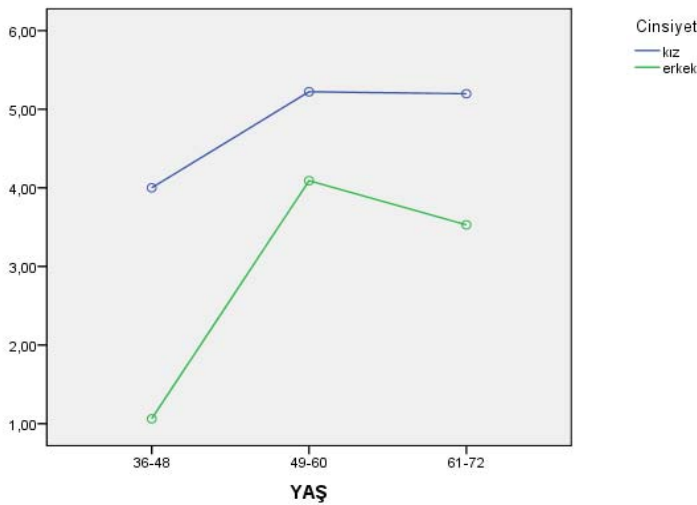
	Kız			Erkek			Toplam		
	N	$\bar{X}$	SS	N	$\bar{X}$	SS	N	$\bar{X}$	SS
36-48 ay	25	4.00	3.80	16	1.06	1.28	41	2.85	3.38
49-60 ay	45	5.22	2.50	66	4.09	2.72	111	4.54	2.68
61-72 ay	61	5.19	3.24	51	3.52	2.85	112	4.43	3.17

Tablo 3. Cinsiyet ve yaşa göre isim yazma beceri puanlarının ANOVA sonuçları

Varyansın Kaynağı	Kareler Toplamı	sd	Kareler Ortalaması	F	p
Cinsiyet	187.08	1	187.08	22.23	.000
Yaş	133.92	2	66.96	7.95	.000
Cinsiyet * Yaş	23.36	2	11.68	1.38	.25
Hata	2170.51	258	8.41		
Toplam	7203.00	264			

Tablo 2’deki sonuçlar 36-48 aylık çocukların isim yazma beceri puanlarının ortalamasının $\bar{X}= 2.85$, 49-60 aylıkların $\bar{X}= 4.54$ ve 60-72 aylıkların ise $\bar{X}=4.43$ olduğunu göstermektedir. Bu üç yaş grubunun isim yazma beceri puanları arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur, $F(2, 258) = 7.95$, $p<0.01$. Diğer bir ifadeyle, çocukların yaşları isim yazma becerinde anlamlı bir farklılığa yol açmıştır. Çocukların yaşından kaynaklı farklılığın hangi gruplar arasında olduğunu bulmak amacıyla yapılan Post Hoc Tukey testi sonucuna göre; 49-60 ay ve 61-72 aylık çocukların isim yazma becerileri 36-48 aylık çocukların becerilerinden daha yüksek olduğu saptanmıştır. Ayrıca, kız çocukların isim yazma beceri puan ortalamaları tüm yaş gruplarında erkek çocuklardan daha yüksek olarak bulunmuştur. Tablo 3’teki ANOVA sonuçları cinsiyetin isim yazma becerisi üzerindeki etkisinin istatistiksel olarak anlamlı olduğunu ortaya koymuştur, $F(1, 258)= 22.23$, $p< 0.01$. Şekil 4 incelendiğinde, kız çocuklarının isim yazma beceri puanları erkek çocukların puan ortalamalarına göre üç farklı yaş grubunda da daha yüksek olduğu görülmektedir.

Cinsiyet ve yaşın birlikte etkisi incelendiğinde ise istatistiksel olarak anlamlı bir etki gözlenmemiştir ($F(2, 258) =1.34$, $p>0.05$). Diğer bir ifadeyle, çocukların isim yazma beceri puanlarında cinsiyet ve yaşın istatistiksel olarak anlamlı ortak etkisi yoktur.

Şekil 4. İsim yazma becerisi için yaş ve cinsiyetin ortak etkisi

Aile Özellikleri

Çocukların isim yazma becerisi ile anne ve babalarının eğitim düzeyi arasındaki ilişkiyi incelemek amacıyla Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA) uygulanmıştır. Sonuçlar, babaların eğitim düzeyi ile çocukların isim yazma becerileri arasında anlamlı bir ilişki olmadığını ortaya koymuştur ($F_{261}=1.60$; $p>.05$). Öte yandan, annelerin eğitim düzeyi ile çocukların isim yazma becerisi arasında istatistiksel olarak anlamlı fark bulunmuştur ($F_{261}= 4.55$; $p<.05$). Sonuçlar Tablo 4’de gösterilmiştir.

Tablo 4. Annenin eğitim düzeyi ile çocukların isim yazma becerisi arasındaki ilişki

	N	$\bar{X}$	SS	F	p
İlkokul	121	4.04	2.97	4.48	.002
Ortaokul	63	5.26	2.99		
Lise	53	4.30	3.18		
Üniversite	31	2.61	2.72		

Ortaokul mezunu annelerin çocuklarının isim yazma beceri puanlarının en yüksek, üniversite mezunu annelerin çocuklarının ise en düşük olduğu yukarıdaki tablo sonuçlarında görülmektedir. Bu farkların hangi gruplar arasında olduğunu belirlemek amacıyla yapılan Post Hoc Tukey işlemi sonucunda, üniversite mezunu annelerin çocuklarının diğer gruplardan daha az puan aldıkları ortaya çıkmıştır. Diğer bir ifadeyle; annesinin üniversite mezunu olması çocukların aleyhine fark yaratmıştır.

Ailenin aylık gelir düzeyi ile çocukların isim yazma becerisi arasındaki ilişkiyi belirlemek amacıyla Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA) uygulanmış ve sonuçlar Tablo 5’ de gösterilmiştir.

Tablo 5. İsim yazma becerisi ile aile gelir düzeyi arasındaki ilişki

	N	$\bar{X}$	SS	F	p
900 tl ve altı	78	3.76	2.95	5.96	.003
901-1999 tl arası	119	4.97	2.95		
2000-ve üzeri	59	3.54	3.28		

Tablo 5’deki sonuçlara göre, ailenin gelir düzeyi ile çocukların isim yazma beceri puanları arasında istatistiksel olarak anlamlı fark bulunmuştur ($F_{253}= 5.96$; $p<.05$). Yapılan Post Hoc (Tukey) işlemi sonucunda, orta gelir grubundaki ailelerin çocuklarının isim yazma beceri puanları alt ve üst gruba göre anlamlı fark yaratacak oranda daha yüksek bulunmuştur. Aynı zamanda, aile özellikleri arasında kardeş sayısının isim yazma becerileri arasındaki ilişkisine de bakılmıştır. ANOVA sonuçları, tek çocuk, 1 kardeş ya da 2 ve daha fazla kardeşe sahip olunması ile isim yazma becerileri arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark olmadığını göstermiştir ($F_{266}= .22$; $p>.05$). Çocuğa okul dışında bakan kişilerin (anne/baba, büyük anne/baba, veya bakıcı) etkisini analiz etmek amacıyla Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA) uygulanmış ve sonuçlar Tablo 6’de gösterilmiştir.

Tablo 6. İsim yazma becerisi ile çocuğa okul dışı zamanlarda bakan kişi arasındaki ilişki

	N	$\bar{X}$	SS	F	p
Anne ve baba	184	4.32	3.06	3.53	.031
Büyük anne/büyük baba	51	4.76	3.07		
Bakıcı	33	3.00	3.00		

Tablo 6’deki sonuçlara göre çocuğa bakan kişi ile isim yazma beceri puanları arasında istatistiksel olarak anlamlı fark bulunmuştur ($F_{265}=3.53$; $p<.05$). Bu farkın hangi grupta olduğunu bulmak için yapılan Post Hoc (Tukey) işlemi sonucunda, büyükanne/büyükbabasıyla kalan çocukların, bakıcıyla kalan çocuklardan daha yüksek puan aldıkları bulunmuştur.

4. TARTIŞMA, SONUÇ VE ÖNERİLER

Genel olarak, araştırma sonuçları, okul öncesi dönem çocuklarının isimlerinin ilk harflerini ve yazıya benzer karakterleri yazabildiklerini ortaya koymuştur. Çocukların yaşları ile isim yazma becerileri arasında ilişki bulunmuş, 4 yaş çocuklarının 5 ve 6 yaş çocuklarına göre daha düşük puanlar aldıkları saptanmıştır. Çocukların yalnızca küçük bir bölümü kendi ismini yazabilmiştir. Dört yaşındaki çocukların kendi isimlerinin

ilk harfini, 5-6 yaşlarındakilerin ise ilk isimlerini yazabilir hale geldiklerini ortaya koyan araştırma sonuçları ile bu bulgu farklılık göstermektedir (Justice et al., 2005; Yang et al., 2006; Yin et al., 2013). İsim yazma becerilerinin de dahil olduğu gelişen okuryazarlık becerileri çeşitli toplumlarda desteklenmekte ve okul öncesi eğitimi kurumlarında bu becerilerin kazandırılmasına yönelik önemli çalışmalar yapılmaktadır (Diamond et al., 2008). Buna karşılık, Türkiye’de çocukların yazmayı öğrenmesinin ilkokula bırakılması önerilmektedir (Başar, 2013). Yaygın olan bu anlayış, okul öncesi dönemde yazı yazma becerilerinin yeterli düzeyde vurgulanmamasına ve dolayısıyla çocukların isim yazma becerilerinde Türkçe dışındaki dillerde yapılan çalışmaların sonuçlarına kıyasla ortalamalarının daha düşük olmasının nedenleri arasında düşünülebilir. İsim yazma becerisinin ilkokuldaki okuma (Haney, 2002) ve yazma becerisine büyük ölçüde katkı sağladığı ve kendi ismindeki harflerin yazılışını bilmenin, çocukların yazmaya başlamasını ve yazmaya karşı istekli hale gelmelerini sağladığı bulunmuştur (Puranik, Lonigan & Kim, 2011). Bu sonuçlar ışığında, erken dönemde bu becerilerin kazandırılmasının yaygınlaştırılması önerilmektedir.

Araştırmanın diğer önemli bir sonucu ise; kız çocuklarının isim yazma becerileri ortalamalarının erkek çocuklara göre daha yüksek olduğudur. Benzer araştırmalar da bu yönde bulgular ortaya koymuştur (Justice et al., 2005; Yin et al., 2013). Ayrıca, sosyo ekonomik faktörlerin çocukların isim yazma becerilerini etkilediği bulunmuştur. Araştırmada, üniversite mezunu annelerin çocukları lise ve ilköğretim mezunu olan annelerin çocuklarından daha düşük ortalamaya sahip oldukları görülmüştür. Benzer şekilde gelir düzeyi yüksek olan ailelerin çocuklarının isim yazma becerileri puanları diğer gruplardan daha düşük bulunmuştur. Evinde zengin okuma araç-gereçleri bulunan, resim çizme ve tamamlama kitaplarıyla çalışan, büyük resimli kitaplarla tahmini okuma etkinliklerine katılan ve kendisine öykü ve masal anlatılan aile ortamından gelen çocukların, okuma yazma becerilerini geliştirebildiklerini göstermektedir (Uyanık ve Kandır, 2010). Cabell, Justice, Logon ve Konold (2013) sosyo ekonomik düzeyi düşük anaokulu çocukların gelişen okuryazarlık profillerini boylamsal olarak incelediği araştırmasında, Avrupa kökenli ve yüksek eğitilmiş annelerin çocuklarının daha olumlu profile sahip oldukları bulmuşlardır. Üniversite mezunu ve gelir düzeyi yüksek annelerin çocuklarına okuryazarlık yönünden zengin ev ortamı sunabilecekleri düşünüldüğünde, çalışmaya katılan bu çocukların isim yazma becerilerinde daha yetersiz olmaları ilginç bir sonuçtur. Bu sonuçta 4 yaş grubu çocuklarının büyük bir bölümünün annelerinin üniversite mezunu ve gelir düzeyi yüksek olması etkili olabilir. Diğer bir neden de, annelerin yazma ile ilgili becerilerin kazanılmasını ilkokula bırakmaları olabilir. Bu nedenle, ailelerin çocuklar da gelişen okuryazarlık becerilerinin kazandırılması yönünde bilinçlendirilmeleri önerilmektedir.

Bu araştırma, çocuklarda isim yazma becerileri ile ilgili ortaya koyduğu sonuçlarla yazma becerilerinin gelişimi ve desteklenmesine dikkat çekmektedir. Dil edinimi ve okumanın öğrenilmesinde olduğu gibi yazmanın da bir süreç içinde geliştiği düşünüldüğünde, çocukların yazı yazması ilkokul birinci sınıftan önce desteklenmelidir. Yazı yazma becerisinin ilk denemesi olan kendi ismini yazma çocuklar için en anlamlı etkinlikler arasındadır. Bu nedenle isim yazma becerisinin kazandırılması okul öncesi eğitimi kurumlarında informal olarak teşvik edilmelidir. Bu çalışma gelişen okuryazarlık becerileri içinden sadece isim yazma becerileri konusunu incelemiştir. Gelecekte yapılacak çalışmaların gelişen okuryazarlık becerileri arasında yer alan yazı kavramı, harf ve ses bilgisi gibi diğer becerileri birlikte ele alarak öncelikle Türkçe yazan çocuklarda bu becerilerin gelişiminin incelemesinin yararlı olacağı düşünülmektedir.

KAYNAKÇA

- Aram, D., & Biron, S. (2004). Joint storybook reading and joint writing interventions among low SES preschoolers: Differential contributions to early literacy. *Early Childhood Research Quarterly*, 19, 588–610.
- Bader, L. A., & Hildebrand, V. (1991). An exploratory study of three to five year olds’ responses on the Bader Reading and Language Inventory to determine developmental stages of emerging literacy. *Early Child Development and Care*, 77, 3–95
- Başar, M. (2013). Okuma yazma öğrenerek ilkokula başlayan çocukların karşılaştıkları sorunların değerlendirilmesi. *Ekev Akademi Dergisi 1 (1)275-294*.
- Bay, D.N., Altun, S.A. ve Çetin, Ş.Ö. (2014). Okuma yazmaya hazırlık çalışmalarına yönelik öğretmen görüşleri. *Uşak Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi 7(1)*, 244-263.
- Berk, L.E. (2013). *Bebekler ve çocuklar: Doğum öncesinden orta çocukluğa* (N. Işıkoğlu Erdoğan, çev.) Ankara: Nobel
- Brewer, J.A. (2001). *Introduction to early childhood education*. MA: Allyn & Bacon

- Cabell, S.Q., Justice, L., M., Logon, J.A. & Konold, T.R. (2013). Emergent literacy profiles among prekindergarten children from low-SES backgrounds: Longitudinal considerations. *Early Childhood Research Quarterly*, 28, 608– 620
- Çelenk, S. (2003). İlk okuma-yazma öğretiminde dönemi. *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi*, 36(1-2), 75-80
- Diamond, K.E., Gerde, H. K. & Powell, D. R. (2008). Development in early literacy skills during the pre-kindergarten year in Head Start: Relations between growth in children's writing and understanding of letters. *Early Childhood Research Quarterly*, 23, 467–478
- Dickinson, D. K., & McCabe, A. (2001). Bringing it all together: The multiple origin, skills, and environmental supports of early literacy. *Learning Disabilities Research & Practice*, 16(4), 186–202.
- Duran, E. (2009). Bitişik eğik yazı öğretimi çalışmalarının çeşitli değişkenler açısından incelenmesi. (Yayımlanmamış Doktora Tezi, Gazi Üniversitesi).
- Ege, P. (2005). Çocuklarda okuryazarlık gelişimi. Topbaş, S.S. (Ed.), *Dil ve kavram gelişimi* (140-144). Ankara: Kök Yayıncılık
- Erdoğan, T., Altınkaynak, Ş.Ö., ve Erdoğan, Ö., (2013) Okul Öncesi Öğretmenlerinin Okuma-Yazmaya Hazırlığa Yönelik Yaptıkları Çalışmaların İncelenmesi. *İlköğretim Online*, 12(4), 1188-1199.
- Ezell, H., & Justice, H. (2005). *Shared Storybook Reading*. Baltimore, Maryland: Paul H. Brookes Publishing Co.
- Gül, G. (2007). Okuryazarlık Sürecinde Aile Katılımının Rolü. *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Özel Eğitim Dergisi* 8 (1) 17-30
- Haney, M.R. (2002). Name writing: A window into the emergent literacy skills of young children. *Early Childhood Education Journal*, 30, (2), 101-105.
- Justice, L. M., Invernizzi, M., Geller, K., Sullivan, A. K. & Welsch, J. (2005) Descriptive developmental performance of at risk preschoolers on early literacy tasks, *Reading Psychology*, 26:1, 1-25
- Karasar, N. (2008). *Bilimsel araştırma yöntemi*. Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.
- Levin, I., De Vries, A., Aram, D. & Bus, A. (2005). Writing starts with own name writing: From scribbling to conventional spelling in Israeli and Dutch children. *Applied Psycholinguistics*, 26, 463–477.
- Levin, H. & Ehri, L. (2009). Young children's ability to read and spell their own and classmates' names: The role of letter knowledge. *Scientific Studies of Reading*, 13, 249–273.
- Love, A., Burns, M. S., & Buell, M. J. (2007). Writing empowering literacy. *Young Children*, 62(1), 12–19.
- MEB (2013). Milli Eğitim Bakanlığı, Temel Eğitim Genel Müdürlüğü, Okul Öncesi Eğitimi Programı, Ankara:MEB
- Neuman, S. B., & Roskos, K. (1997) Literacy knowledge in practice: Contexts of participation for young writers and readers. *Reading Research Quarterly*, 32, 10–32.
- Oktay, A. & Aktan, E. (2004). An Investigation On How Preschool Teachers Perceive Turkish Children's Readiness For Learning To Read. *Journal of Early Childhood Development*. 2, 1-15.
- Puranik, C.S. & Lonigan, C. J.(2012) Name-writing proficiency, not length of name, is associated with preschool children's emergent literacy skills. *Early Childhood Research Quarterly* 27, 284– 294
- Puranik, C.S., Lonigan, C. J. & Kim, Y.S.(2011) Contributions of emergent literacy skills to name writing, letter writing, and spelling in preschool children. *Early Childhood Research Quarterly* 26, 465– 474
- Storch, S. A., & Whitehurst, G. J. (2002) Oral language and code-related precursors to reading: Evidence from a longitudinal structural model. *Developmental Psychology*, 38, 934–947.
- Şimşek, Ö. (2011) 60- 72 aylık çocukların yazı farkındalığı ve yazmaya hazırlık becerilerinin gelişiminde okuma yazmaya hazırlık programının etkisinin incelenmesi. (Yayımlanmamış Doktora Tezi, Gazi Üniversitesi).
- Turan, F. ve Akoğlu, G. (2011) Okul öncesi dönemde sesbilgisel farkındalık eğitimi. *Eğitim ve Bilim*, 36(161), 64-75.
- Uyanık, Ö. ve Kandır, A. (2010) Okul öncesi dönemde erken akademik beceriler, *Kuramsal*

Eğitimbilim, 3 (2), 118-134

Yangın, B. (2007) Okul öncesi eğitim kurumlarında çocukların yazmayı öğrenmeye hazırbulunuşluk düzeyleri. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 32, 294-305.

Whitehurst, G. & Lonigan, C. (1998). Child development and emergent literacy. *Child Development*, 69, 848–872.

Yang, H. & Noel A. M.(2006) The developmental characteristics of four- and five-year-old pre schoolers' drawing: An analysis of scribbles, placement patterns, emergent writing, and name writing in archived spontaneous drawing samples. *Journal of Early Childhood Literacy*, 6(2) 145–162.

Yin, Li., & Treiman, R. (2013) Name writing in Mandarin-speaking children. *Journal of Experimental Child Psychology*, 116, 199–215.